

DEO TER OPT. TER MAX.
ANNUENTE

Disputationum Theologicarum

IN QUIBUS FUN-
DAMENTA VERÆ ET
VIVIFICÆ CONSOLATIONIS PER
Pontificias, Calvinianas ac Photinianas do-
ctrinæ cœlestis corruptelas labefactari,
ostenditur,

Q V A R T A.

Ad publicam συζήτησιν
proposita

JOHANNЕ GERHARDO
S. THEOLOGICÆ DOCTORE ET
in Academia SALANA Professore.

Q U A M

defendendam suscipiet

WILHELMUS GÖRINGIUS
LAUCHENSIS THURING.

Ad diem Junii.

Horis & loco destinatis.

ANNO M. DC. XVII.

F E N Æ

Typis TOBIÆ STEINMANNI,

25

T 162 (25)

25

DEO TER OPT TER MAX
ANNUNTE

Dissertationum Theologicarum

IN OLIBUS FINI

DAMATA VERA ET

VITIA CONSOLLATIONIS PER

Podiceps G. ... de ... do

... ...

...

...

JOHANNES GERHARDO

2. THEOLOGIC DOCTORE ET

in ...

...

WILHELMUS GÖRNINGIUS

LANGENBURGENSIS THEOLOGUS

...

...

ANNO M. DC. XVII

...

...

Handwritten mark or number

DISPUTATIO QUARTA. THESIS. I.

REvertimur ad hypothesin absolutæ reprobationis, ex qua porrò consequi dicimus. 4. quòd Calviniani *Sacramenta negent esse causas instrumentales gratiæ, remissionis peccatorum & salutis.* Cùm n. statuant, absoluto quodam DEI decreto aliquos rejectos, coguntur etiam statuere Sacramenta illorum respectu esse nuda duntaxat signa, non autem causas instrumentales, per quas efficaciter in illorum cordibus Deus operari velit. Cingl. in Confess. sua An. 30. art. 7. *Credo, imò certò scio,* *De Sacramentis.* *omnia Sacramenta tantùm abesse, ut gratiam conferant, ut ne afferant quidem aut dispensent,* Beza pag. 2. resp. ad Colloq. Mompelg. vocat *palabilem errorem, quo causativa, ut loquuntur Scholastici, vis conferendæ gratiæ principalis quidem Deo, instrumentalis autem Sacramentis tribuitur.* Grynæus in disp. Heidelberg. Ann. 84. th. 21. vocat *Papisticum commentum & κενώρον ψεῦδος,* si quis dicat, *Sacramenta vim justificandi & salvandi habere,* Piscator. in Bibl. Germ. ad cap. 7. Act. doct. 1. negat *efficaciã salvandi in Sacramentis,* additã ratione, quia sit in solo Deo.

2. Contrarium demonstravimus tract. de Sacramentis §. 55. ubi etiam §. 58. vitiosam oppositionem causæ principalis & instrumentalis refellimus, hoc loco monemus, quòd per hanc assertionem Adversariorum, fundamentum consolationis ex usu Sacramentorum petendæ labefactetur. Si enim Sacramenta illis duntaxat, qui in numero absolutè electorum habentur, offerunt & obsignant quòd significiant, reliquis verò scilicet absolutè reprobatis sunt nuda duntaxat signa, ecquis Sacramentorum usu fidem suam confirmare poterit? unde Bullingerus in c. 4. ad Rom. sic commentatur. *Qui id dogmatis ex hoc loco assumunt, quod signa exteriora interioris hominis fidem fulciant, confirmant, imò & conferant, quis est, qui non videat, quàm sit à Pauli instituto alienum.* Isebrandus Concinator Anverpiensium in Conc. An. 67. habita. *In usu Sacramentorum nulla est consolatio proposita, ut Adversarii nostri Lutherani fingunt & jactitant, cùm ea solummodo in verbo ante Sacramentorum adhibitionem explicetur & exhibeatur.*

A 2

3. Huc

De Bapti-
smo.

3. Huc pertinent, quod negent *Baptismum esse regenerationis me-
dium, esse autem dicunt illius duntaxat signum ac sigillum, idque non
aliis nisi absolute electis. Statuunt enim 1. quod infantes Christia-
norum sint in fœdere gratiæ ante Baptismum. 2. non tamen omnes, sed illi
solum, qui sunt absolute Dei decreto electi. 3. quod reliqui, licet millies
baptizentur, non tamen regenerentur. 4. Cum Baptismus non sit efficax
medium, sed saltem signum & Symbolum regenerationis, idque non nisi e-
lectis. 5. regenerationem autem illam dicunt non in Baptismo fieri, sed futu-
ro demum tempore, ex auditu verbi in electis subsequi. 6. ideoque de regenera-
tione & salute infantum non posse certi quid ex Baptismo statui, sed tantum
probabiliter. 7. esse enim Baptismum duplicem externum & internum, eosque
causâ efficiente, subjecto & tempore ita distinctos esse, ut non omnes illi in-
fantes interiorem Baptismum percipiant, qui exterius aquâ baptizantur.
8. cum gratiâ Dei sit libera & electio ad vitam absoluta.*

4. Hanc esse genuinam illorum sententiam offendimus tract.
de Bapt. §. 117. ubi etiam nostram sententiam hypothesebus illis
oppositam latè confirmavimus refutatis argumentis contrariis
hoc loco illud monemus, quod per hæc hypothese omnis con-
solatio ex Baptismo petenda penitus enervetur. Si enim Baptismus
est nudum regenerationis signum & Symbolum, idque non nisi
absolute electis, ecquæ de regeneratione & receptione in fœdus
gratiæ certitudo, vel quoad nos, vel quoad liberos nostros in in-
fantuli ætate mortuos ex Baptismo peti potest?

5. Neque hoc dissententur Adversarii. Sic enim Beza in Colloq.
Mompelg. pag. 435. *Infantes merito baptizantur, & adoptionis fructu do-
nari probabiliter (nota probabiliter) censentur, relictis Deo arcanis suis
judiciis. Idem in præfat. part. 1. resp. ad Colloq. p. 24. Nunquam sim-
pliciter dixi, Baptismum esse regenerationis in pueris ob signationem, sed ado-
ptionis ex formula fœderis, Ero Deus tuus, &c. neque dixi, pueros vel aliquos,
vel omnes reipsâ in illo Baptismi momento regenerari, sed regenerationis be-
neficium suo demum tempore divinitus ordinato illum Baptismi actum in
infantibus ex verbi auditu subsequi. (Nimirum in infantibus absolute
Dei decreto electis, quod enim reliquos attinet, de illis sic loqui-
tur in Mompelg. Colloq. p. 469.) Quos Dominus hoc modo non elegit, et-
iamsi millies baptizentur externo aque Baptismo, illis tamen nunquam fi-
des, aut S. S. donantur, sed justo Dei judicio relictis suâ culpâ pereunt. Et
part. 2. resp. ad Colloq. p. 119. Increduli signa tantum percipiunt, quæ
tamen ipsis, ne signa quidem sunt gratiæ sed exitii illorum sigilla.*

6. Hujus

6. Hujus loci & illud est, quod *infantes baptizatos fidem habere negent*, Beza in Colloq. Mompelg. pag. 435. *Infantes alienâ fide baptizantur*. Sibr. Lubertus comm. ad 99. errores Vorstii p. 780. *Deum decrevisse aliquos infantes servare, qui quam diu in hoc mundo peregrinantur, neq; crediderunt, neq; credunt, neq; credituri sunt*. Atqui Scriptura fidem propriam & salutem immediato & indivulso nexu conjungit. Hab. 2. v. 4. Johan. 3. v. 18. Marc. 16. v. 16. &c. aut ergo falsus neganda infantibus, aut fides illis concedenda. Negatâ autem baptizatis infantibus salute, quæ superstes esse poterit Parentibus consolatio?

7. Denique 5. ex absolutæ reprobationis hypothese consequitur, quod negant, *omnibus & singulis ad sacram cœnam accedentibus mediante benedicto pane verum Christi corpus manducandum, & mediante benedicto vino verum Christi sanguinem bibendum exhiberi, sed illis duntaxat, qui absoluto Dei decreto sunt electi*. Cùm enim juxta ipsorum hypothese Christus non sit datus reprobis, nec pro illis sanguinem suum effuderit, neque quicquam suâ obœdientiâ & satisfactione illis acquisiverit, quippe quam pro solis absolutè electis præstitit, inde necessariò sequitur, illis in sacra Cœna non exhiberi corpus Christi pro solis electis in mortem traditum, nec Christi sanguinem pro solis electis in ara crucis effusum. Nudum igitur panem & solum vinum accipiunt, cùm res cœlestis corpus scil. & sanguis Christi ad illos nullâ ratione pertineant.

De S. Cœna.

8. At positâ illâ hypothese perit omnis consolatio ex usu sacre Cœnæ petenda. Si enim illis solum, qui absoluto decreto sunt electi, panis Eucharisticus est *νοικωνία* corporis, & vinum Eucharisticum est *νοικωνία* sanguinis Christi, utique nemo poterit esse certus, exhiberi sibi corpus & sanguinem Christi in sacra Cœna, cùm nesciat an sit in numero illorum, quos absoluto & abscondito Dei decreto electos esse audit.

9. Hûc pertinet, quod realem & substantialem illam corporis & sanguinis Christi præsentiam, quam nostræ Ecclesiæ asserunt, in sacra Cœna negant, *χαριστικὴν* ac relativam, quandam præsentiam illi substituentes, ut ostendimus tract. de Euchar. §. 104. & seqq. at negatâ substantiali præsentia tolluntur suavissimæ consolationes ex ea profluentes.

10. Eas D. Chemnitius in scripto de Cœna cap. 11. pag. 462. dulcissimis verbis ex veterum Scriptis maximam partem petitis

enumerat. Primò (inquit) fides nostra debet apprehendere Christum Deum & hominem in ea Natura, quâ propinquus, cognatus & frater noster est, vita n. quæ divinitatis est propria, in assumta carne residet, & quasi deposita est. Quia igitur onere peccatorum pressi ad Christum in gloria regnantem penetrare non possumus, idè ad nos venit, apprehensurus nos eâ Naturâ, quâ frater noster est, &c. 2. Per peccatum eramus abalienati, à vita divinitatis, ut fragilitas nostra eam sine medio agentem secum ferre non posset, idè Christus non solum assumpsit Naturam nostram, sed illam etiam nobis rursus restituit præbendo nobis in Cæna corpus ac sanguinem suum, ut hoc nexu assumta, & nobis rursus communicata humanitatis suæ subvehat, nos ad communionem & conjunctionem cum divinitate. 3. Per lapsum non tantum bona divina amisimus, sed Natura nostra peccato depravata & morte perditæ est. Filius igitur Dei Naturam nostram, sed sine peccato assumpsit, in ea peccatum damnavit, mortem destruxit, ac vita eam replevit, atq; ita Naturam humanam primum in sua persona sanctificavit, ut autem certi redderemur, hæc ad nostram etiam miseram Naturam in nobis pertinere, & verè nobis communicari, Christus ipsam Naturam, quam à nobis assumpsit, & in se primò reparavit, rursus nobis in Cæna præbet. 4. Evangelii doctrina in genere pronunciat, traditione corporis & effusione sanguinis Christi placatam esse iram Patris, & æternam redemptionem acquisitam: sed quia anxie & pavide mentes conspectu peccatorum, indignitatis, infirmitatis & variis tentationibus terrentur & perturbantur, ut de speciali applicatione dubitare incipiant, idè Christus illud ipsum corpus, quod pro nobis in mortem tradidit, ac illum ipsum sanguinem, qui pro nobis effusus est, in Cæna illis exhibet, & hoc arrhabone exhibitionem & applicationem promissionis Evangelicæ confirmat. 5. Humana Natura Christi deposita infirmitatibus residet in gloria Patris, nostra Natura, licet juxta promissionem spem habeamus glorificationis, tamen adhuc sordibus inquinata, miseriis oppressa, & omnibus telis Satanæ mundi & carnis est exposita, Ne igitur nostra fides turbetur, idè Christus suum corpus & sanguinem præbet, ut hoc pignore nos certos reddat, fore ut aliquando conformemur corpori ipsius glorioso. 6. Novum Testamentum est fœdus gratiæ in remissionem peccatorum, hoc fœdus erga Deum sancitum & confirmatum est Christi sanguine. Ut igitur certi esse possemus, nos in isto fœdere perpetuò mansuros, idè illum ipsum sanguinem, cujus effusione id sancitum est, in Cæna nobis exhibet. 7. Instituta est sacra Cæna in recordationem beneficiorum CHRISTI & confirmationem nostræ fidei. Quia autem vera fides à Christo firmitus apprehenditur Philipp. 3, vers. 12, idè apprehensione vivificæ suæ carnis

vult

dule in nobis exuscitare, conservare & confirmare veram sui recordationem.
8. Christus in Cœna eâ Naturâ, quâ caput nostrum est corpore scilicet & sanguine suo se arctissime nobis conjungit, ideò per assumptam illam & nobis cognatam Naturam potenter & efficaciter in credentibus operatur, ut quia ipsum caput est in nobis, nos etiam invicem simus alter alterius membra. Hæc D. Chemnicus; quæ omnia uno imperu corruunt, si statuatur CHRISTUM secundum eam Naturam, juxta quam frater noster est, non esse in Cœna, quæ in his terris celebratur præsentem.

11. Ex his omnibus concludimus, doctrinam Calvinianorum de absoluto reprobationis decreto evertere fundamentum consolationis in Evangelio de Christo nobis propositæ. Quò enim tentatum de fidei infirmitate ac cogitationibus de electione perturbatum revocabunt? num ad infinitam Dei misericordiam? atqui illa per absolutum reprobationis decretum ad paucos duntaxat restringitur. Num ad meritum Christi? atqui illud itidem ad paucos duntaxat restringunt, docentes Christum non pro omnibus hominibus, sed pro solis electis esse mortuum; Num ad vocationem per verbum? atqui docent, multos exterius per verbum vocari, quos absoluto decreto Deus rejecerit, ac proinde voluntate absconditâ & beneplaciti eos convertere, adeoque ad se venire nolit. Num ad promissiones Evangelii? atqui docent, eas non esse Universales, sed ad solos absolutè electos pertinere. Num ad ministerium verbi & Sacramentorum? atqui docent, in ministerio externo nihil divinæ ac spiritualis virtutis esse? Num ad Baptismum? atqui docent, in solis absolutè electis regenerationem per eum obsignari. Num ad usum sacrae Cœnæ? at docent, solis electis corpus & sanguinem Christi exhiberi. Num ad fidei sensum? atqui ille in tentationibus sæpius nusquam occurrit. Num ad fidei indicia? at quæcunque *πνευματικά* proferunt, ea ostendi possunt in illis, qui à gratia Dei propterea per peccata contra conscientiam exciderunt, jam verò tales ex hypothesi adversariorum non habuerunt veram fidem. Nullum igitur misero illi tentato supererit refugiū, sed concludet, se esse ex numero reproborum, quibus juxta hypothesin adversariorum nulla consolatio instillari potest.

12. Re-

12. Referrī hūc possunt etiam aliæ corruptelæ, quibus consolati-
 onis fundamenta obliquè enervantur, utpote quando docent.
 1. *fidem non esse partem pœnitentiæ.* Calv. lib. 3. Instit. cap. 3 §. 5. Martyr.
 class. 3. loc. cap. 8. p. 603. Bucan. in locis. p. 288. Pelargus in Comp.
 Theol. correcto pag. 522. 2. *Bona opera esse necessaria ad salutem, ut
 causam instrumentalem efficientem ac medium.* Zanch. 5. de Nat. Dei c.
 2. p. 670. Sohn. tom. 2. exeges. p. 871. Piscat. in coral. cap. 1. ad Eph.
 ad v. 4. quibus hypothefibus, quomodo Evangelica consolatio la-
 befactetur, ostensum fuit superiùs. 3. *ritum privatæ confessionis &
 absolutionis* in Ecclesia abrogant, quâ ratione etiam consolationem,
 quàm territæ conscientiæ ex ea petere possunt, tollunt. Fatemur
 tamen moderatiores eam relinquere liberam. 4. *sacram Cœnam
 in privatis adibus administrandam negant.* Beza pag. 2. qq. & resp. q.
 242. Aret. part. 1. probl. 82. &c. quâ ratione adimitur ægrotis con-
 solatio, & fidei confirmatio, ex usu sacrae Cœnæ petenda. Vide loc.
 de Euchar. §. 256.

13. Hūc etiam referimus 1. quòd *sangvinem Christi in ara crucis
 pro peccatis nostris effusum computruisse* statuunt Curæus in Exegesi.
 Perkins in Cathol. reform. controv. 10. cap. 3. arg. 4. &c. Atqui si
 sanguis Christi in ara crucis effusus computruit, non potuit esse
 precium nostræ redemptionis, quia ut disertè asserit Petrus 1. Epist.
 1. v. 18. *ἐφ' αἵματος ἁγίου ἡμεῖς ἐκτεταμένους.* Et quæ superstes erit consolatio ex
 effusione sanguinis Christi petenda, si negatur esse redemptionis
 nostræ precium. 2. quòd *carnem Christi nihil prodesse* dicunt Cin-
 glius lib. de vera & fals. relig. fol. 204. *Christus nobis eâ parte salutaris
 est, quâ de cœlo descendit, nō quâ ex illibatissima virgine natus est.* Gualth.
 in comm. super Johan. f. 117. *Christus suam carnem prodesse negat.* At
 si caro Christi nihil prodest, quomodo potuit dari pro mundi vi-
 ta, quomodo potuit esse ἀντίλυτρον pro peccatis, quomodo ex ea,
 & per eam vita ad nos descendit? 3. quòd omnipotentiam Dei
 eo modo restringant, ut negent *per eam fieri posse, ut corpus Christi sit
 & maneat verum corpus, ac nihilominus sit in pluribus locis præsens.* Beza
 in Colloq. Mompelg. p. 33. Martyr in Orothete. p. 8. &c. At si ita
 restringitur divina omnipotentia, ut efficere nequeat ea, quæ ra-
 tioni nostræ videntur contradictoria, labefactatur necessariæ
 consolationis fundamentum, sæpè enim in periculis non videmus
 modum, quo liberatio nobis obtingere possit.

14. Sed

14. Sed prætermiſſis his ac ſimilibus corruptelis illud denuò repetimus, hypotheſin de abſoluto reprobationis decreto plurimorum graviffimorum errorum, ac perpetuarum dubitationum eſſe fontem, ac benè ſperamus, cum quidam Adverſariorum illam hypotheſin rejecerint, fore ut errores ex illa ortos itidem rejiciant, & divinam veritatem in Scripturis ſacris manifeſtatam grato corde nobiſcum agnoſcant.

15. Videamus verò, quam nobis de fundamento Evangelicæ conſolationis ſubruto accuſationem intentent. 1. Exiſtunt per doctrinam noſtram, quod fidei intuitus ingrediat^{ἐν κλήματι}ur electionis decretum, conſolationem ex hoc articulo petendam labefactari. Zanchius lib. 5. de Natura DEI cap. 2. pag. 630. *Prædeſtinatione eſt certa, eſſe autem certam & cum conditione (fidei) pugnantiæ ſunt.* pag. 631. *Sententia hæc totam evercit prædeſtinationem. Si enim conditionalis eſt, non eſt firmum decretum. Conditionalis enim nihil affirmat, ſed omnia reddit incerta. Si item conditionalis eſt, non eſt tota gratuita, neq. ſecundum ſolum Dei beneplacitum.* Contraremonſtratenſes in Collat. Hagæ Comitum inſtituta Anno 611. pag. 49. *Cum fides hominis præviſa, ut conditio in homine antecedens, quam Deus in eligendo reſpexit ſtatuitur, ſalus hominis eâ ratione incerta redditur, ac non tantum Deus honore ſuo, ſed & homo certa ſua, tam in vita, quam in morte conſolatione privatur.* pag. 64. *Si electio eſt conditionalis, erit infirma & incerta.*

16. Reſp. 1. Scriptura fidei *περὶ γνώσεως* electionis decreto diſcretè includit. Electio facta eſt in Chriſto Ephes. 1. v. 4. In Chriſto non ſumus, niſi per fidem, & Chriſtus non eſt in nobis niſi per fidem Ephes. 3 v. 17. Ergo non niſi *μελλόντων πισέουεν* 1. Tim. 1. v. 16. ſunt electi. Ut Deus elegiſſe nos dicitur in Chriſto Ephes. 1. verſ. 4 ita quoque elegiſſe nos dicitur in fide 2. Theſſ. 2. v. 13. quia in Chriſto eligi non potuimus, niſi ſub fidei Chriſtum apprehendentis intuitu. Jacob. 2. v. 5. *elegit Deus pauperes, divites in fide*, atque hæc eſt illa *περὶ γνώσεως* fidem ſc. reſpiciens, cujus in decreto electionis fit mentio Rom. 8. v. 29. 1. Pet. 1. v. 1.

17. 2. Nequaquam verò per hanc manifeſtam Scripturæ aſſertionem labefactatur electionis certitudo ſive reſpectu noſtri, ſive reſpectu Dei ea conſideretur. Scribit quidem Zanchius pag. 630. col. 2. *hæc noſtrâ, (quæ ipſius Scripturæ eſt) doctrinâ & gratiam & præſcientiam Dei tolli. Quid enim eſt (inquit) Deum nos ad vitam æternam*

B

prædeſti-

prædestinasse ex conditione, si crediderimus, nisi ex fide nostra, eaq; Deo ignota & incerta. Sed iudicamus nulli verè pio & Christiano assertionem illam probari posse. Num enim eò audaciæ & impudentiæ quisquam progredietur, ut neget Dei ab æterno exactissime in luce omniscientiæ constitisse, quinam credituri erant, quivè non credituri? Quid clarius illo Davidico Psalm. 139. vers. 2. *Intellexisti cogitationem meam* פִּי מֵרָחוֹק à longe, id est, antequam in corde meo oriatur, jam verò quæcunque Deus novit, illa certò & immutabiliter novit. Si dicat Zanchius, *ex nostra sententia conditionem illam esse ignotam & incertam*, luculentam nobis facit injuriam, cum nemini nostrum illud asserere in mentem venerit.

18. 3. Sed nec respectu nostri per conditionem fidei tollitur electionis certitudo. Justificatio enim fit per fidem, ut ipsi adversarii concedunt, & tamen dicere nequeunt, quod conditio illa fidei tollat certitudinem justificationis, nisi Pontificiam dubitationem amplecti velint. Conatur quidem Zanchius probare diversitatem esse *inter decretum prædestinationis & ejus in predicatione Evangelij & justificatione manifestationem*, sed ea omnia procedunt ex falsa hypotesi absolutæ electionis. Nos urgemus exactissimam decreti & executionis harmoniam, cujus fundamentum est divinæ voluntatis immutabilitas. Quo modo in tempore Deus homines justificat & salvat, eo modo factum est æternum de salute ipsorum decretum, quod dicitur electio, quia quæ in tempore Deus agit, sunt manifestatio eorum, quæ ab æterno agere decrevit. Jam verò Deus in tempore non nisi per fidem justificat & salvat homines. Ergo etiam ab æterno decrevit, non nisi credituros justificare & salvare, & per consequens illos solos & omnes elegit, quos per fidem in Christo mansuros prævidit.

19. 4. Nee per fidei conditionem gratuita electio labefactatur. Deus in tempore nos gratis propter Christum justificat, nihilo tamen minùs justificatio fit per fidem. Deus gratis nos salvat, & tamen *virtute Dei custodimur per fidem ad salutem*. 1. Pet. I. v. 5. Meritum & conditio meriti opponitur gratuito, sed *τὰ ἐξ ἡμῶν* mediocrum divinitus institutorum, nequaquam efficit, quod vel electio vel justificatio, non amplius sit gratuita.

20. 5. Conditio fidei opponitur absoluto electionis decreto, quod ipsum, si Zanchius nomine certæ electionis intellectum, voluit,

voluit, non inficiamur illud assertione nostrâ de *negotio fidei e-*
verti. Sed Scriptura electionis certitudinem ita nobis commen-
dat, ut tamen absolutam aliquam vel electionem vel reprobatio-
nem nusquam proponat.

21. 2. Accusant nos, quod per doctrinam nostram, (cujus ve-^{2 De amif-}
ritatem in hac quæstione Remonstratenses in Belgio agnoscant) ^{sione gra-}
quâ statuimus verè renatos & credentes per peccata contra ^{sid.}
conscientiam gratiâ Dei & remissione peccatorum, iterum exci-
dere posse, certitudinem salutis labefactemus, inde Casmannus in
lucta peccatoris cap. 13. p. 326. & seqq, argumenta nostra, quibus
probamus veram fidem per peccata contra conscientiam amitti,
& S.S. excuti posse, Diabolo Tentatori tribuit, qui ea in specie ac
sigillatim commemorat, ut illis salutis certitudinem in piorum
cordibus labefactet.

22. Bellarmino itidem videtur, non posse defendi certitudi-
nem prædestinationis absq; illa Calvinianorum hypothesi, quod
vera fides duntaxat electis detur ac semel data, nunquam amitti
iterum possit, unde libr. 3. de Justificat. cap. 14. sic scribit. *Quamvis*
Chemnicus aperte doceat, posse justum interdum labi, tamen sentire videtur
non posse fieri, quin antè mortem redeat ad fidem. Cerrè cogit error ille
de fide prædestinationis, ut credant, nullum fidelem esse posse reprobum, ni-
si secum ipsi aperçissime pugnare velint, quomodo enim ex fide certos esse dice-
rent omnes fideles de sua prædestinatione, si crederent fideles aliquos in æ-
ternum perire posse?

23. Respondemus 1. sententia Ecclesiarum nostrarum disertis
verbis exposita, extat in August. Confess. art. 12. *Damnant Anaba-*
ptistas, qui negant semel justificatos posse amittere Spiritum sanctum. Ean-
dem immotis fundamentis confirmavimus, refutatis contrariis
Adversariorum argumentis in tractat. de bonis operibus §.
34.

24. 2. Neq; verò per hanc nostram, imò ipsius Scripturæ sen-
tentiam consolationis Evangelicæ fundamentum tollitur, nec
certitudo gratiæ divinæ, justificationis & salutis labefactatur, nec
Pontificia dubitatio introducitur, ut ostensum fuit in tractat. de
Elect §. 184. 207. 210.

25. 3. Quod enim Pontificiam dubitationem attinet, illa à
nobis, ac nostra sententia est alienissima. Disputant Pontificii,
neminem posse, esse certum de gratia Dei justificatione & salute

in tempore præfente, contrarium suo loco demonstratum fuit, nimirum quod vera ac firma fide ex Evangelij promissionibus Sacramentorum sigillo confirmatis, & interiore Spiritus sancti testimonio obfignatis verè pii certò statuere debeant se esse in Dei gratia & remissionem peccatorum propter Christum verè ac certò ipsis obtingere.

26. 4. Si dicas, finalis perseverantiæ & actualis introductionis in plenam vitam æternæ possessionem post mortem demùm sperandæ, ac cum perseverantia finali immediato nexu conjunctæ certitudinem assertionem illâ nostrâ, quod vera fides per peccata contra conscientiam amitti possit, labefactari breviter respondeo, Spiritus sanctus nusquam in Scripturis docet talem absolutam electionis & salutis certitudinem, quod semel renati & Spiritu sancto donati non possint ullâ ratione in posterum in hac vita amittere fidem & Spiritus sancti inhabitationem, etiamsi ruant in scelera contra conscientiam & carnis concupiscentiis securè indulgeant, frustra igitur talis consolatio in Scripturis quaritur.

27. 5. Neque tamen negatâ tali electionis absolutâ certitudine protinus omnis certitudo tollitur & Pontificia dubitatio introducit. Distingvendum enim inter certitudinem Spiritus & securitatem carnis; inter certitudinem limitatam in verbo manifestatam & certitudinem absolutam, in absoluto quodam & abscondito electionis decreto fundatam. Priorem asserimus, posteriorem negamus. Filius familiæ certus est de paterna hereditate, idem tamen suâ culpâ potest hereditate iterum excidere.

28. 6. Nimirum certos nos fecit Deus de salute benignissimis suis promissionibus, de sua bonitate, fidelitate, veracitate, ac omnipotentia Johan. 10. v. 28. *Oves meas nemo rapiet de manu mea v. 29. Pater meus, qui dedit mihi eas, major omnibus est, & nemo potest rapere de manu Patris mei.* Rom. 8. v. 29. ἀμεταμέλητα sunt, τὰ χαρίσματα, καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. I Cor. 10. v. 13. *Fidelis est Deus, qui non sinet vos tentari supra id, quod potestis sufferre, sed dabit tentationi τὴν ἐκβασιν, ut possitis sufferre.* Philipp. 1. v. 6. *Confidens hoc ipsum, quia qui cepit in vobis opus bonum, perficiet usq; in diem Iesu Christi.* cap. 2. v. 13. *Deus est, qui operatur in vobis, & velle & perficere pro bona sua voluntate.* 2. Tim. 1. v. 12. *Scio cui credidi & certus sum, quod is possit depositum suum conservare usq; ad diem illum, &c.* nequaquam verò voluit nos esse carnaliter securos
ac

ac filialis timoris expertes. Promissiones Dei infallibiles, ac certae liberant nos à dubitatione & incertitudine, sed adhortationes & comminationes ipsius revocant nos à carnali securitate. Ita ergo de salute sumus fide ac Spiritu certi, ut non simus carnaliter securi, ideò Apostolus utrumque conjungit Philipp. 2. v. 12. *cum timore ac tremore operamini salutem vestram* v. 13. *Deus enim est, qui operatur in vobis* καὶ τὸ θέλει, καὶ τὸ ἐνεργεῖν.

29. 7. Excutiatur Codex Biblicus à capite ad calcem usque, nusquam in eo invenietur, electos describi ab absoluto quodam Dei decreto, quo conserventur in fide & Dei gratia, etiamsi in peccata contra conscientiam prorervè ruant, sed perpetuò describuntur à constantia in fide & sanctitatis studio, à vera poenitentia, quâ post lapsus iterum resurgunt, ac cum Deo in gratiam redeunt, & à perseverantia in sancta erga Deum obœdientia & vera in Christum fide. Osee 2. v. 19. *Sponsabo te mihi in sempiternum, sed additur, sponsabo te mihi in fide & cognosces Dominum.* Johan. 15. v. 5. *sumus palmites in Christo, sed tamen vers. 6. si quis in eo non manserit, mittetur foras & arefcet, & colligent eum & in ignem mittent & ardet.* Colossi. 1. v. 21. *Pii sunt Deo reconciliati, quos exhibebit sibi immaculatos sed tamen vers. 23. si permanserint in fide fundati ac stabiles & immobili- les à spe Evangelii.* 2. Tim. 2. v. 19. *Firmum stat fundamentum Dei habens signaculum hoc cognovit Dominus, qui sunt sui, sed tamen discedat ab iniquitate omnis, qui invocat nomen Domini vers. 21. Si quis ab hu se emundaverit, erit vas in honorem sanctificatum & utile Domino ad omne opus bonum paratum.* Hebr. 3. v. 6. *domus Dei sumus, sed additur, si fiduciam & gloriam spei usq; ad finem firmiter retineamus.* Apoc. 2. v. 10. promittit Christus, *dabo tibi coronam vitæ, sed præmittit, esto fidelis usq; ad mortem.* & cap. 3. v. 11. *tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.*

30. 8. Renati & justificati non statim ita confirmantur in bono sicut Angeli sancti, nec in eum transferuntur statim, in quo sint à Diaboli, mundi & carnis oppugnationib. adeòque ab omni accepta beneficia spiritualia, iterum amittendi periculo penitus immunes, sed circumferunt adhuc reliquias vetustatis carnis, quæ est seductionis fomes versantur in mundo seductionis domo, potentem habent adversarium, qui est seductionis Pater ac saluti ipsorum strenuè insidiatur, ideò cum firma cordis fiducia ex Spiritu profecta, conjunctus adhuc esse debet in cordibus ipsorum timor filialis, propterea quod sciunt, *se thesaurum suum, quanti-*

diu in hac vita constituti sunt portare in vasis fictilibus, ut *επιφορηθη υμεις*
δωδ. μ. εως virtutis illius, qua ad salutem conservantur, sic Dei & non ex
ipsis 2. Cor. 4. v. 7.

31. Ex fide igitur statuunt ac certo statuunt, se esse in Dei gratia
ac salutis in Christo participes, interim tamen perseverent in audi-
tu ac pia meditatione verbi, in usu salutari Sacramentorum, quae
sunt media ad fidem alendam & conservandam divinitus institu-
ta; seriis gemitibus petant donum perseverantiae & abjecta omni
carnali securitate, vivant in sincero ac filiali Deo timore, repu-
gnent concupiscentiis carnis & Spiritu actiones ejus mortificent,
si praecipitentur lapsu quodam, si ad avia declinent, non perseve-
rent in cursu peccatorum, sed statim per poenitentiam resurgant
& in viam redeant, seq; divinitus per Spiritum S. in pietatis studio
regi petant; ita de salute sua poterunt esse certi, nec tamen carnali-
ter securi.

32. 9. Summa eò redit, quod in negotio salutis à cogitationib;
de abscondito & absoluto quodam decreto animus revocandus
sit ad mysterium salutis in verbo revelatū & ad voluntatem Dei in
Evangelio patefactam. Quemadmodum Deus non dat fidem &
Spiritum S. immediatè & ex absoluto decreto, sed per verbum &
Sacramenta: ita quoq; pios in fide ad finem usq; *εις σωτηριαν* con-
servat non immediatè, nec ex absoluto quodam decreto, propter
quod in gratia ipsius maneat, etiamsi contra conscientiam pec-
cent, sed per verbum & Sacramenta, per quae media Spiritus S. ad
perseverantiam finalem & plenam salutis possessionem in illis est efficacis.

33. Nec est, quod urgeas, conditionem perseverantiae esse in-
certam, proinde etiam ipsam salutem & electionem. Ipsa n. pro-
missio perseverantiae renatis & verè credentibus in se ac per se sa-
tis certa est, cum nitatur Dei bonitate, fidelitate, veracitate, omni-
potentiâ, firmâ igitur fide promissiones Dei amplecti ac donum
perseverantiae fiducialiter à Deo petere ac de ex auditione certi
esse possumus, interim tamen si quis velit media fidei alenda &
conservanda securè negligere, concupiscentiis carnis liberè fre-
num laxare & in peccata contra conscientiam prolapsus in ipsidem
perseverare, is propria culpa promissionem de perseverantia sibi
inutilem & inefficacem reddit, id quod promissionis ipsius certit-
tudinem nulla ex parte labefactat, quae omnia ex seriis pietatis,
precum & verbi exercitiis in tentationibus rectius intelliguntur,
quàm ex verbosis Disputationibus.

34. 3. Ac

34. 3. Accusant nos, quod per doctrinam de reali idiomatum communicatione ac cum primis de omnipræsente Christi hominis in cælo ac terra dominio veræ humanitatis in Christo negationem introducamus, negatâ verò Christi humanitate fundamentum omnis consolationis labefactari. *Si non verus homo est (inquiunt) quomodo frater erit.*

35. Inde est, quòd Crypto Calviniani Witeberg. in Synodo Dresdensi Anno 71. sic statuerunt. *Præcipuum fidei nostræ & Ecclesiæ caput, videlicet articulum de duabus Naturis in Christo commentitiâ realit & physicâ (ecquis verò nostrum physicam communicationem somniavit?) in ipsis Naturis communicatione depravari horribiliter, atq; è contrario hæreses, jam olim damnatas Marcionitarum, Valentianorum, Manichæorum, Samosatensianorum, Sabellianorum, Arianorum, Nestorianorum, Eutychianorum ac Monotheletarum. reduci ac renovari, alibi (sc. in Pseudostereomate, demonstratum est. Ac Sadeël realem idiomatum cõmunicationem oppugnaturus titulum libri fecit de veritate humana nature in Christo præsupponens sc. per realem idiomatum communicationem veritatem humanitatis in Christo negari. Ursinus part. 2. explicat. Catechet. pag. 338 sic scribit. Coronidis loco juvenes observent tres pestilentissimas herbas crescentes in horto Vbiquitario, Nestorianismum, Eutychianismum & Arianismum. Ubi meritò aliquis miretur, cur illi homines fraternitatem eorum expetant, per quos ipsius Christi humanitatem & consequenter etiam eam, quam nobiscum habet, fraternitatem negari existimant?*

36. Ex eodem fonte profluxit grave illud ἐγχαίρει Bellarmini lib. 3. de Christo cap. 1. *Lutherani (inquit) duo docent, ex quibus sequitur, eos vel esse Eutychianos vel Nestorianos, vel monstrum ex utraq; hæresi compositum. Primò dicunt, Christi carnem habere attributa divinitatis, atque inprimis omnipræsentiâ, secundo dicunt hypostaticam unionem consistere in ista communicatione. Si volunt ista attributa conjungi essentialiter humanitati, sunt Eutychiani; si accidentaliter, sunt Nestoriani.*

37. At nec unicè nec in primis omnipræsentiâ Christo fecundum humanam Naturam competere dicimus, sed unâ etiam omniscientiâ, omnipotentiam, vim vivificandi, judicium exercendi, &c. nec subjective carnem Christi divina attributa habere dicimus, nec essentialiter vel accidentaliter illa attributa humanitati conjungi dicimus, sed personaliter ea humana Christi Na-

CURÆ

turæ tribui pronunciamus; nec hypostaticam unionem in ista communicatione formaliter consistere dicimus, sed communicationem illam esse unionis consequens asserimus, ut sic quatuor falsas hypotheses Bellarminus vel ex ignorantia, vel ex malitia in sententiæ nostræ explicatione nobis tribuat.

38. Ad accusationem de negata verâ Christi humanitate, respondemus 1. nos non ore solum & corde veram Christi humanitatem in ipso exaltationis statu fateri, sed etiâ anathema dicere Eutychi, Suensfeldio & omnibus veteribus ac recentioribus hæreticis, qui vel directè vel obliquè eam negent. Dicimus cum Hilario libr. 9. de Trin. pag. 160. *Nescit planè nescit vitam suam, qui Christum ut verum Deum, ita & verum hominem ignorat.*

39. 2. Ex assertione de reali idiomatum communicatione non potest inferri, quod per eam negetur humanæ Naturæ veritas, quia Scriptura utrumque nobis credendum proponit, ut suo loco plenius demonstravimus. Quamvis igitur rationi Adversariorum hæc videantur sibi invicem repugnare, tamen reverâ invicem non pugnant, quia in articulis fidei propter apparentem absurditatem vel contradictionem rationis non est à litera Scripturæ recedendum, sed *captivandus potius intellectus sub Christi obsequium* 2. Cor. 10. v. 5.

40. 3. Nequaquam statuimus essentialem transfusionem divinatorum idiomatum in Naturam humanam, nec dicimus humanam Naturam esse mutatam in divinam, nec propria divinæ Natura subjectivè & habitualiter in humana Natura hæere dicimus, nec humanam Christi Naturam quadam essentiæ suæ infinitate vel quantitativa extensione in cælo ac terra præsentem dominari dicimus, sed personalem divinatorum idiomatum carnificationem & exaltationem ad Dei dextram secundum humanam Naturam Christo obrigisse ex immotis Scripturæ fundamentis defendimus, per quæ humanæ Naturæ veritas neutiquam evertitur.

41. 4. Quòd si enim salvâ essentiæ suæ veritate & finitate humana Natura in infinitam *Λόγου ὑπόστασιν* evehi potuit, ita ut Verbi hypostasis verè sit facta carnis *ὑπόστασις*, utiq; etiam veritatem & finitatem essentiæ in humana Christi Natura, neutiquam destruet personalis divinatorum idiomatum communicatio unionis personalis consequens.

42. 5. Vi-

42. 5. Videant autem Adversarii, quomodo excusare velint illud Zanchii, quod libr. 2. de Natura Dei cap. 6. pag. 138. scribit, *Christum sua Deitate, quâ ubique est, corpus sibi novum formasse atque sub illo in terris Paulo apparuisse, suo naturali corpore interim in cælo relicto, ne humanæ Christi Naturæ veritas per illam assertionem everteretur.*

43. 6. Maturè etiam cogitent, an non ipsimet consolationem ex eo, quod Christus verus homo ac frater noster sit Mediator noster quadantenus labefactent, dum statuunt, Christum secundum divinam duntaxat Naturam suam, quæ est ignis consumens. nobis in his terris in tentationibus ac periculis constitutis esse præsentem, sed humanam ejus Naturam, juxta quam frater noster est tantum à nobis abesse, quantum distat summum cælum ab infima terra, dumque negant, Christum etiam secundum humanam Naturam à nobis adorandum esse, adeo ut novissimè Pelargus in Comp. suo Theol. correcto, rectius depravato scribat pag. 372. *Carnem Christi esse adorationis objectum improprium & falsum, cui opponimus illud Vorstii in resp. ad 2. part. d. lcept. Sladi pag. 15. Adorandum & invocandum esse Christum religiosè, etiam quâ homo est, non tantùm ex S. literis, sed etiam ex nostris Doctorib. ostendi potest, ubi adducit illud Zanchii de incarn. p. 226. edit. anno 93. Scriptura apertè tradit, Christum Deum & hominem simul eoq; totum, sine carnis exceptione adorandum esse & invocandum.*

44. 4. Quod negata fatali rerum omnium necessitate ex divina præscientia & decreto descendente, fundamentum consolationis in adversis necessariæ labefactemus. Calv. lib. 3. Instit. c. 23. sect. 6. *non aliâ ratione Deus futura prævidet, nisi quia ita ut fierent, decrevit.* Piscat. volum. 1. disp. de provid. thes. 110. *Causæ secundæ, quæ suæ Natura sunt indefinitæ & in utramq; partem propendent, à Deo in æterno ejus consilio ad unam tantùm partem definitæ sunt, & ad hanc ipsam suo tempore à Deo inclinantur.* Hoc dogmate negato consolationem tolli existimant. Sic n. Beza parte 2. resp. ad Colloq. p. 183. *Si dicitur Deus tantùm permittere peccata, sequetur abnegatio specialis providentiæ divinæ, quasi vel multa fiant imprudente & non curante Deo, vel quasi Satanas moliri possit contra Ecclesiam, quæ ei libuerit, licet persicere non possit.*

4. De negata Providentiâ.

45. Sed contra hanc hypothesein pugnâvimus in tractat. de Provid. § 37. & seqq. Nec per nostram de divina providentiâ doctrinam

Erinam consolatio in adversis labefactatur, non enim Deum statuimus otiosum spectatorem in malis hominum actionibus, sed septem statuimus modos quibus divina providentia in illis concurrat, videlicet præsciendo, Naturam sustentando, permittendo, deserendo, Satanæ tradendo, metas præfiniendo, ac bonum ex illis eliciendo, quæ omnia latè sunt exposita d. tr. §. 86. & seqq.

46. Permissio igitur illa divina quam statuimus in malis hominum actionibus non est *imprudens*; cum peccata hominum nôrit Deus, eaq; non impediatur, licet impedire possit, sed rationibus sapientissimis adductus permittit, quia sc. bonum ex illis elicere novit, nec est simpliciter *inviti*, si termino *inviti* intelligatur *id est* ut n. Deus neminè ad peccatum cogit, ita quoq; nemo cogit Deum suis peccatis, improbat tamen Deus ac detestatur peccata, ac proinde ea non velle rectissimè dicitur; nec est *non curans*, cum Deus malis actionibus metas præfiniat & bonum ex illis eliceat, neq; est Satanæ & impiorum molitionibus *liberum campum aperiens*, cum absq; prævia Dei concessione ne tantillum quidem contra Ecclesiam movere vel moliri possint, sed est sapientissimi, optimi ac potentissimi Dei omnia præscientis, Naturam potenter sustentantis, peccata liberè non coactè permittentis, justo iudicio peccatorem deserentis eumq; Satanæ tradentis, malis operibus & conatibus metas præficientis & bonum ex illis infinitam suam bonitatem elicientis actio.

47. Paræus in Iren. cap. 24 p. 141. rectè scribit, Deum Adæ lapsum nec ignorasse, nec otiosè spectasse, nec ignoranter vel otiosè peccata alia, quæ fiunt in mundo permittente. Item, Deum Adæ lapsum, ut lapsum seu peccatum & subsequenti peccata, ut peccata non voluisse aut velle, h. e. non approbasse aut approbare, sive, tamen & volentem permisisse atq; permittere decrevisse, cum impedire potuisset & posset. Hæc omnia rectè se habent, nec à nobis negantur.

48. Sed addit Paræus, Deum *in super ordinare, disponere ac determinare peccata ad certos fines*, id v. ambigè dicitur. Si n. eo modo intelligatur Deus peccata ordinare, quòd ipse interiùs impulerit Adamum, eiusq; mentem inclinavit ad peccandum, ut ad finem divinitus sibi præstitutum pervenire posset, negamus Deum hoc sensu vel lapsum Adami, vel peccata reliqua ordinare. Si v. eo sensu intelligatur Deus peccata ordinare, quòd ea, quæ Adamus liberè in suo lapsu egit, nullam sc. decreti alicujus absoluti necessitate ad ea cõstrictus vel interiore inclinatione efficaciter impulsus, quod inquam ea Deus ad fines salutares ordinavit ac direxerit, concedimus Deum hoc

hoc sensu & lapsum Adami & peccata reliqua ordinare. Duplex n. ratione diversorum objectorum statuenda est ordinatio, vel enim ordinamus ea, quæ nos fecimus, vel quæ alii fecerunt. Divina providentia operatur & in suo, quod fecit, & in alieno quod permisit. Vid. tract. de provid. §. 138. ubi de voce inclinandi diximus.

49. 5. Quòd necessitatem baptismi statuentes ac negantes liberos fidelium antè Baptismum jamdum esse in Dei fœdere, piis Parentib. consolationem adimamus, quorū liberi absq; Baptismo moriuntur. Calv. l. 4. Instit. c. 15. §. 20. *Quantum damni invexerit dogma illud malè expositum, Baptisma esse de necessitate salutis, pauci animadvertunt, ideoq; minùs sibi cavent, nam ubi invaluit opinio, perditos esse omnes, quib. aqua tingi non contigit, nostra conditio deterior est. quàm veteris populi. Sect. 22. non idèò baptizantur fideiū liberi, ut filii Dei tunc primum fiant, qui antè alieni fuerint ab Ecclesia, sed solenni potiùs signo idèò recipiuntur in Ecclesiã, quia promissionis beneficio jã antè ad Christi corpus pertinebant.*

5. De negata salute infantum non baptizatorum.

50 Resp. 1. Nequaquam cum Pontificiis absolutam Baptismi necessitatem statuimus, sed distingvimus inter necessitatem ex parte Dei & ex parte nostri, inter casum privationis & viam ordinariam, inter infantes natos ex illis, qui sunt in Ecclesia, & natos ex illis, qui sunt extra Ecclesiam. Dicimus Baptismum esse ordinariū initiationis Sacramentum & regenerationis medium omnib. omninò etiam fidelium liberis ad regenerationem & salutem necessarium, quo in fœdus gratiæ recipiantur, & Spiritu S. donentur, interim tamen in casu privationis salvari Christianorum liberos, Parentum & Ecclesiæ precib. Deo oblatos per extraordinariam & peculiarem dispensationem divinam, cujus sententiæ uberiorè explicationè & confirmationem suppeditat tract. de Bapt. §. 237. & seqq.

51. 2. Salutem igitur infantum ex Christianis Parentib. natorū absq; Baptismo decedentium nequaquam negamus, nec, tamen eam ex sanctitate quadã, quam per nativitatem ex Parentib. sortiantur, deducimus, (còtrarium n. ostensum fuit in tract. de Bapt. §. 212.) Sed ex peculiari & extraordinaria Dei cui piis votis & gemitib. commendantur, actione. Ex parte nostra obligati sumus ad Baptismi susceptionem, sed Deus suam gratiam & efficaciam non ita alligavit Baptismo, quin in casu privationis extraordinariè in infantib. antè Baptismum morientibus salutem operari & velit & possit.

52. 3. Nequaquam igitur piis Parentib. in tali casu necessariæ consolationis fundamenta subtrahimus, sed Adversari videant, ne

per hypothese[m] absoluti sui decreti certitudinem de salute infantum, tam baptizatorum, quam non baptizatorum in cordib[us]. Parentum labefactent. Certè Petrus Martyr hac de re sic disserit, ut incertos eos dimittat, sic n. scribit class. 4. Locor. com. c. 5. sect. 16. *Neg[ue] hæc à me dici eò putanda sint, q[uod] omnib[us] pueris fidelium absq[ue] Sacramento decedentib[us] id pollicear, si n. id facerè, temerarius haberi possem. Illos divinæ misericordiæ judicandos relinquo, cum de arcana electione & prædestinatione mihi nihil constet, sed tantùm hoc assero eos reverè servari, in quos electio divina incurrit, quanquã Baptismus nõ intercesserit. Item, De hujusmodi parvulis benè spero, q[uod] illos videã ex fidelib[us] Parentib[us] natos, quæ res habet nõ vulgares promissiones, quæ licet nõ sint generales, quoad omnes, attamen cum nihil secus videã, de salute talium infantium, par est ut benè sperem.*

6. De nega-
to fructu ex
usu sacrae
Cœnae.

53. 6. Quod statuentes etiam indignos corpus & sanguinem Christi in sacra Cœna percipere evertamus fundamentum consolationis, quam ex manducatione corporis & bibitione sanguinis Christi in usu sacrae Cœnae fideles percipere possunt.

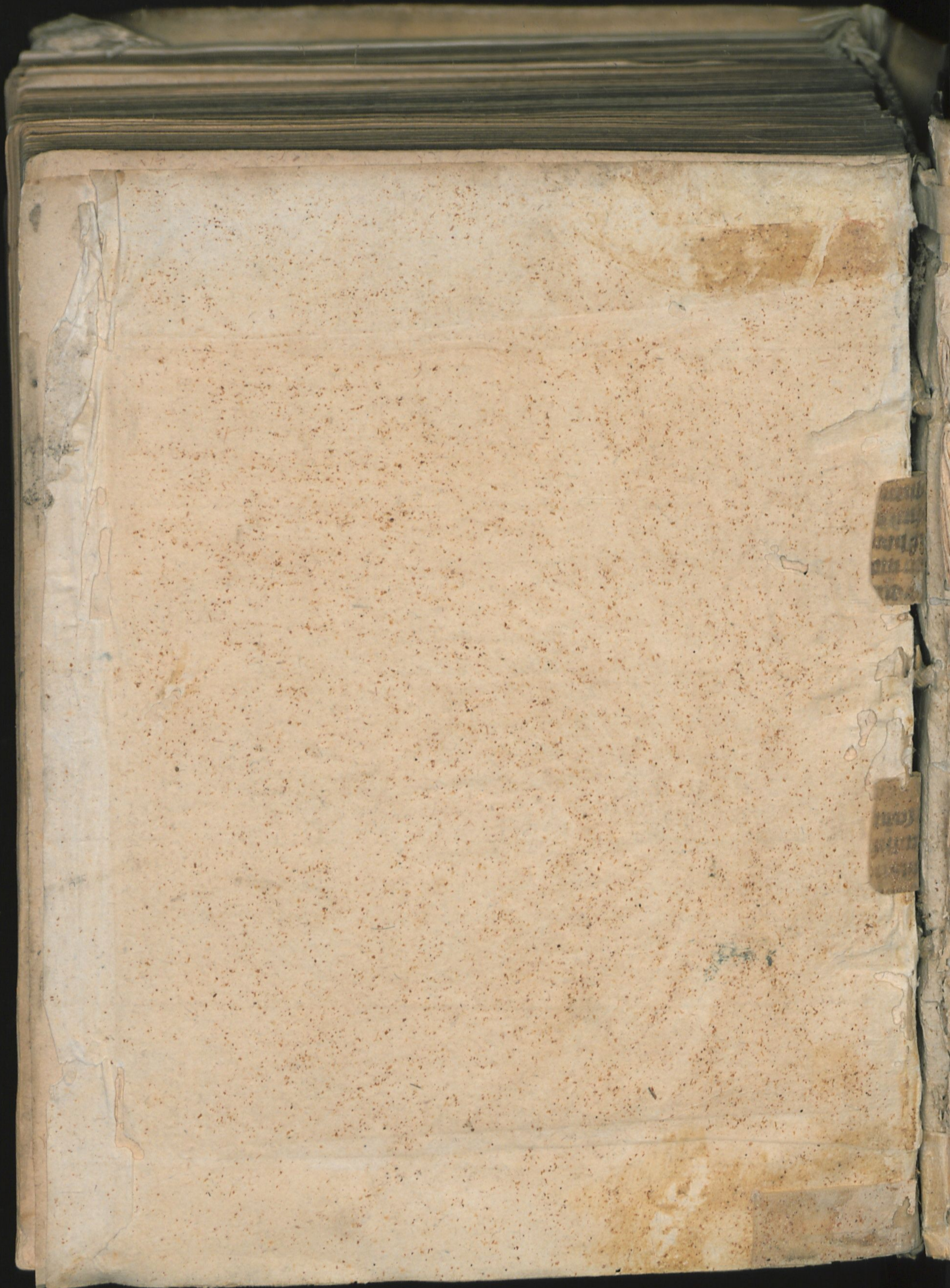
54. Resp. 1. Quod indigni corpus Christi & sanguinem ejus in usu S. Cœnae percipiant, ostendimus in tract. de Eucharistia §. 234. & seqq. ibidemq[ue] argumenta contraria dissolvimus.

55. 2. Nec per hanc doctrinam tollitur consolatio, quam ex usu S. Cœnae verè pii percipere debent. Distingvendum n. inter manducationem ac bibitionem Sacramentalem, & inter manducationem ac bibitionem spirituales, illa communis est omnibus ad sacram Cœnam accedentibus, hæc verò solis verè piis ac credentibus illa sine hac non est salutaris nec ad vitam.

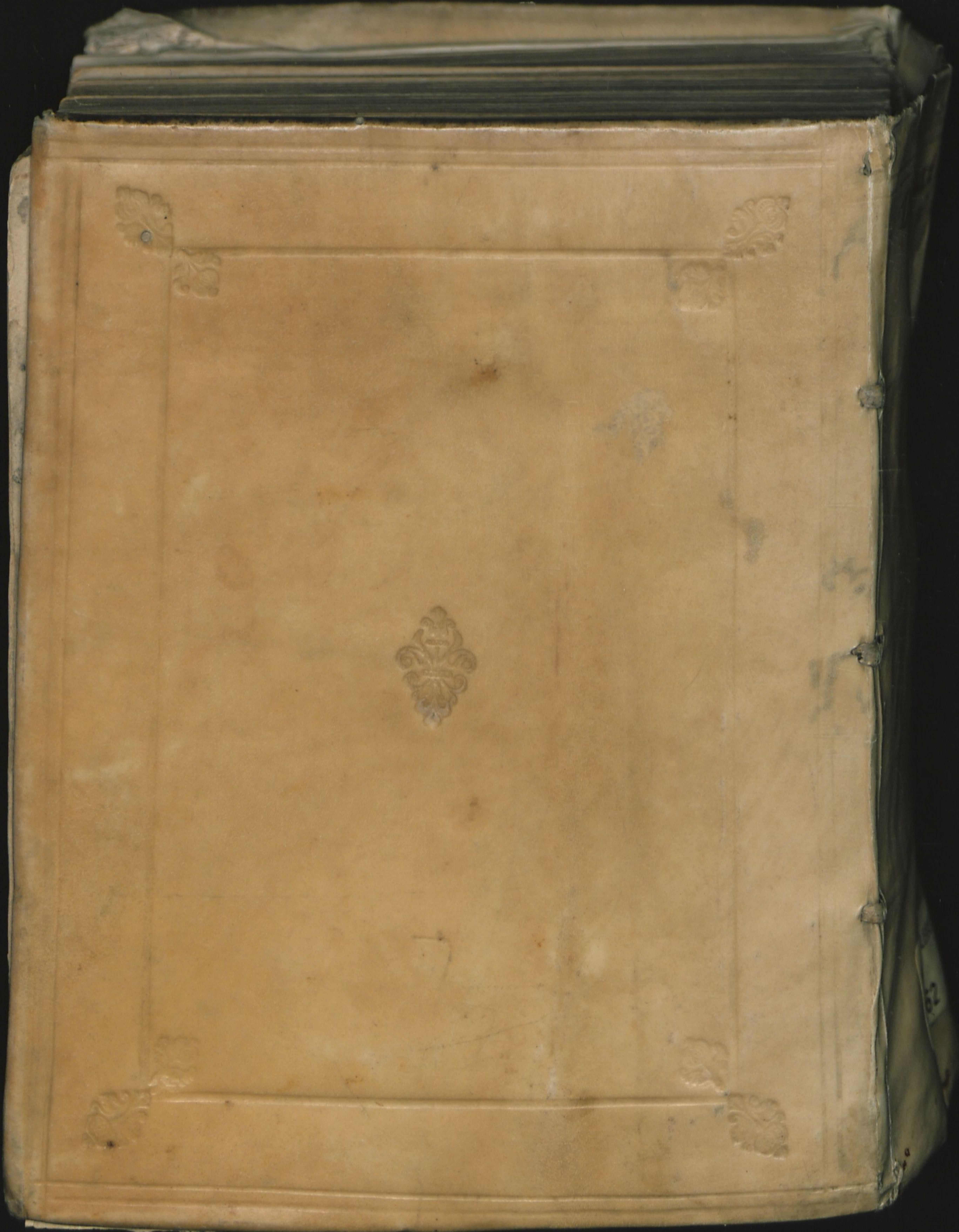
56. Quamvis v. Sacramentalis manducatio sine spirituali non sit salutaris, ex eo tamen nequaquam inferri debet, quod sit per se inutilis & supervacanea, distingvendum enim id, quod rei per se competit, & quod per accidens ei contingit. Sacramentalis manducatio per se & ex Christi institutione est organum ac medium, per quod fidem nostram vult augere, confirmare & obfirmare, per accidens v. impiorum & hypocritarum culpâ contingit, ut illis cedat ad judicium. Chrysost. hom. de prodit. Jud. circa finem. *Sicut corporalis cib. cum invenerit ventrem adversis humorib[us] occupatum ledit amplius, magis nocet & nullũ præstat auxiliũ: ita & iste spiritualis cib. si aliquẽ reperit malignitate pollutũ, magis eũ perdet nõ suã Natura, sed accipientis visio.* Atq[ue] hæc de corruptelis Calvinianis dicta sufficiant.

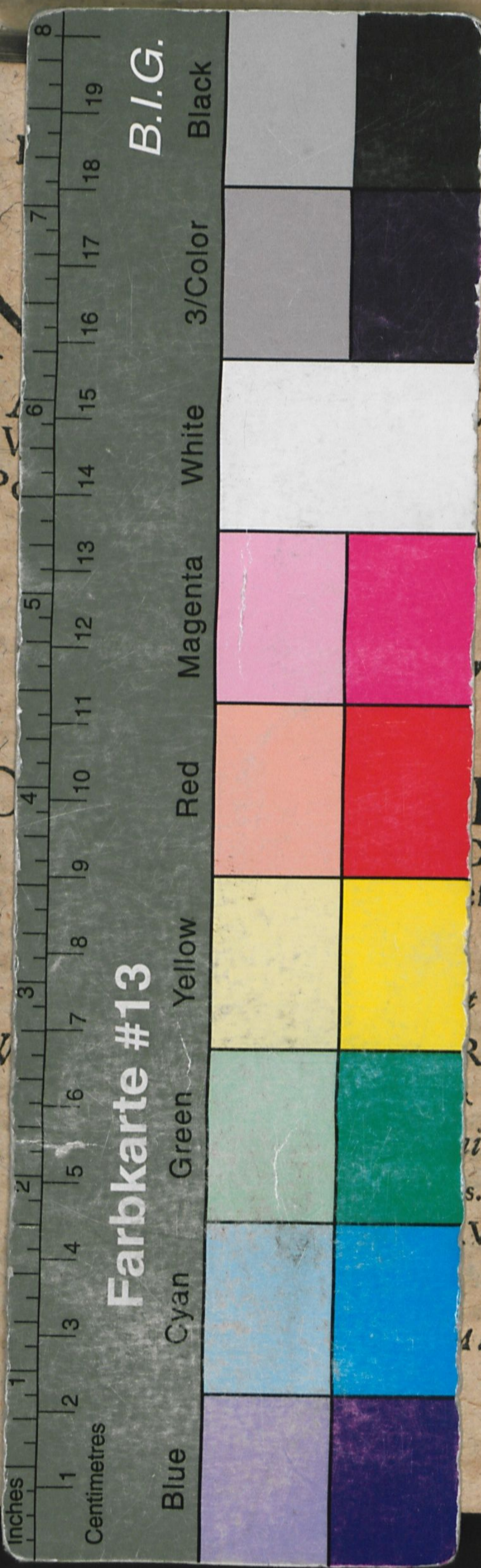
F I N I S.

DISP. V.

R MAX.

arum,

FUN-
RÆ ET
IONIS PER
otinianas do-
befactari,

HARDO
CTORE ET
ffore.

RINGIUS
ING,

iii.
s.
VII.

MANNI,

25

T 162 (25)

75

